

TÜRK SANCAKLARI VE ANLAMLARI

Eylül ONAR*

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Forsunda on altı büyük Türk Devleti bulunmaktadır. Her devletin sancağı birbirinden farklı anlamlar taşımaktadır.

Büyük Hun İmparatorluğu (MÖ 220, MS 216)

Sancak zemininde yer alan sarı renk dünya merkezi olarak tasvir edilirken ejderha figürü ise kudret anlamına gelmektedir.

Batı Hun İmparatorluğu (MS 48,216)

Yalnızca düz sarı bir zeminden oluşan bu sancak; sarı rengin Türk tarihinde ifade ettiği hâkimiyet merkezi anlayışına dayanmaktadır.

Avrupa Hun İmparatorluğu (375,469)

Beyaz zeminden oluşan sancak; ululuk, adalet, yücelik gibi kavramları simgelerken üzerinde yer alan sarı kartal, gücü ve Atilla'nın üzerinden geçtiği topraklara zenginlik ve refah getireceği inancını yansıtmaktadır.

Ak Hun İmparatorluğu (440,710)

Sancakta bulunan yıldızların her biri devleti yöneten üç hükümdarı temsil etmektedir. Sarı renkte olmaları dünyevi zenginliklere vurgu yaparken beyaz zemin ise ululuk, adalet, yücelik anlamlarına gelmektedir.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Birinci Sınıf Öğrencisi

Göktürk Kağanlığı (552,745)

Sancak üzerinde bulunan mavi renk göğü yani Gök Tanrı'yı ifade etmektedir. Yeşil bozkurt figürü ise Türklerin Türeyiş Destanında bahsedilen kutsal varlığı temsil etmekle birlikte milli egemenliklerini ve bağımsızlıklarını simgelemektedir.

Avar Kağanlığı (565,835)

Zeminde kullanılan yeşil renk; ümit, niyet, bereket ve kutsallığı ifade etmektedir. Kelimenin kökenine bakıldığında yeniden doğmak anlamına geldiği görülmektedir. Üzerinde bulunan siyah binek hayvanı; savaşçının en büyük dostu olduğunu, emre itaat ettiğini anlatırken aynı zamanda Türklerin göçebe yaşamını da temsil etmektedir.

Hazar Kağanlığı (651,983)

Deniz ve gökyüzünün renklerinden oluşan bu sancak, sonsuzluğu temsil etmektedir. Mavi zemin ise doğru bir yol izlendiği anlamını taşımaktadır.

Uygur Kağanlığı (744,847)

Bu sancağın anlamına dair kesin bir bilgiye rastlanmamıştır. Ancak sarı zeminden hareketle hükümdarlık gücü üzerinde bulunan kadın ve erkek figürü ile eşitliği ifade ettiğini düşünülmektedir.

Karahanlı Devleti (840,1212)

Sancak üzerinde bulunan oklar, Türklerdeki dokuz ok geleneğini temsil etmektedir. Bu inancıya göre yer ve gök dokuz kattan oluşmaktadır.

Gazne Devleti (962,1183)

Sancak üzerindeki tavus kuşu; gösterişi, heybeti ve saltanatı temsil etmektedir. Ay ve yıldız figürleri, astrolojik ve kozmik tasvirlerin eski Türk sanatında yer aldığı kanıtı mahiyetindedir.

Büyük Selçuklu İmparatorluğu (1040,1157)

Çift başlı kartal hâkimiyetin ve gücün simgesidir. Türklerin hem doğuda hem de batıda var oldukları anlamına gelmektedir. Bu inanca göre kartallar gökyüzü ve yeryüzünün koruyucu kuşlardır.

Harzemşahlar Devleti (1097,1231)

Düz siyah renkten oluşan bu sancak, kuzeyde yaşayan toplulukları temsil ederken aynı zamanda zorlu ve çevik anlamlarına da gelmektedir.

Altınordu Devleti (1236,1502)

Beyaz zemin kutsallığı ve kurulu temsil etmektedir. Kırmızı hilal figürü ise İslam'ı işaret etmektedir.

Büyük Timur İmparatorluğu (1369,1501)

Sancak üzerinde bulunan üç adet daire, dünyanın dörtte üçüne sahip oldukları anlamını taşımaktadır.

Babür İmparatorluğu (1526,1858)

Türk mitolojisi incelendiğinde kırmızı rengin; ateş, hükümdarlık, kuvvet manalarına geldiği görülmektedir. Sarı ise Şamanizm'den etkilenilerek güç, hâkimiyet altına alma anlamlarına gelecek şekilde kullanılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu (1299-1922)

Kırmızı zemin üzerindeki beyaz hilal; İslam dinine ait bir semboldür. Benzer şekilde sekiz köşeli Zühre yıldızı da cennetin sekiz kapısı olduğu inancından hareketle bu kapıları temsil etmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti (1923,-)

Bayrak üzerinde bulunan kırmızı renk vatan uğruna mücadele eden şehitleri temsil ederken yıldız Türklüğün, hilal ise İslam'ın sembolü olarak kabul görmektedir.